

In memoriam Vesna Tudjina (1951 – 2023)

U sedamdeset i trećoj godini života, 31. prosinca 2023. godine, napustila nas je hrvatska filozofkinja Vesna Tudjina. Rođena je 1951. godine u Zagrebu. Diplomirala je filozofiju i latinski jezik na Filozofskom fakultetu u Zagrebu gdje je i magistrirala 1988. godine s temom *Vjera ili hereza u eklezijastičko-filozofskoj misli Marka Antonija de Dominisa*. Doktorirala je filozofiju na istom fakultetu 2003. godine s tezom *Ekzeziološko-politološka misao Marka Antonija de Dominisa* pod mentorskim vodstvom Branka Despota. Od 1979. godine pa do umirovljenja bila je zaposlena na Odsjeku za povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti gdje je bila voditeljica projekta *Izvori i studije o Marku Antunu de Dominisu*.

Tijekom čitave znanstvene karijere glavna je tema znanstvenog rada Vesne Tudjine bio hrvatski renesansni filozof, teolog, matematičar i fizičar Marko Antun de Dominis (1560 – 1624), o kojemu je objavila više članaka. Među tim člancima posebno se ističu oni u kojima je Tudjina pokazala utjecaj de Dominisa na europske filozofe i objasnila de Dominisovu filozofiju: »Marko Antun de Dominis kao prevoditelj Baconovih eseja«,¹ »Dominis u pismima suvremenika Fulgentia Micantia u prijevodu Thomasa Hobbesa«,² »Neki korijeni Dominisove misli: platonizam kod Dominisa«,³ »Marko Antun de Dominis – prevrtljiv ili dosljedan«,⁴ i »Recepcija Marka Antuna de Dominisa u Engleskoj: (1614. – 1622.)«,⁵ U časopisu Instituta za filozofiju *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine* 2012. godine objavila je članak »Mogućnost utjecaja Marka Antuna de Dominisa na Thomasa Hobbesa«⁶ u kojem je pokazala da je de Dominis svojim kapitalnim djelom *De republica ecclesiastica (O crkvenoj državi)* utjecao na Hobbesovo razumijevanje uređenja države. Bila je urednica

¹ Vesna Tudjina, »Marko Antun de Dominis kao prevoditelj Baconovih eseja«, *Rasprave iz hrvatske kulturne prošlosti* 1 (1998), pp. 113–120.

² Vesna Tudjina, »Dominis u pismima suvremenika Fulgentia Micantia u prijevodu Thomasa Hobbesa«, *Zbornik odsjeka povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* 20 (2003), pp. 165–182.

³ Vesna Tudjina, »Neki korijeni Dominisove misli: platonizam kod Dominisa«, *Senjski zbornik* 37 (2010), pp. 59–64.

⁴ Vesna Tudjina, »Marko Antun de Dominis – prevrtljiv ili dosljedan«, *Senjski zbornik* 41 (2014), pp. 245–252.

⁵ Vesna Tudjina, »Recepcija Marka Antuna de Dominisa u Engleskoj: (1614. – 1622.)«, *Zbornik odsjeka povijesne znanosti Zavoda za povijesne i društvene znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* 33 (2015), pp. 163–172.

⁶ Vesna Tudjina, »Mogućnost utjecaja Marka Antuna de Dominisa na Thomasa Hobbesa«, *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine* 38/1(75) (2012), pp. 85–92.

zbornika *Marko Antun de Dominis – splitski nadbiskup, teolog i fizičar: zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 16. do 18. rujna 2002. godine u Splitu*. U »Predgovoru« toga zbornika Tudjina je dala ocjenu de Dominisova djela koju mogu istaknuti kao sukus njezina razumijevanja njegova filozofskog doprinosa:

»Marko Antun de Dominis (1560. – 1624.) jedna je od najznačajnijih duhovnih pojava Europe početkom 17. stoljeća, čije su ideje više stoljeća prethodile njegovu vremenu.

Njegov život odvijao se u širokom rasponu raznolikoga djelovanja – od postojanog i za znanost produktivnog interesa za fiziku, zatim diplomatskog angažmana na rješavanju problema koje je nametala politička situacija, do teološkog teoretičara, reformatora i filozofa, koji je svoju osnovnu misao o ponovnom ujedinjenju razjedinjenih kršćanskih crkava želio provesti u djelo.

Dominisovo djelo utemeljeno je na demokratskim principima prvobitnog kršćanstva i važno je za razumijevanje ekumenizma, jer anticipira ideje usvojene tek nakon više od tri stoljeća (na II. vatikanskom koncilu), a postavljanjem problema odnosa Crkve i države i danas je aktualno.«⁷

Osim toga voljela bih istaknuti još jedan moment u Tudjininom bavljenju de Dominisom, a to je diskusija o kroatiziranju njegova imena. U »Predgovoru« istog zbornika osvrnula se na hrvatski oblik imena de Dominisa

»<...> koje se i u literaturi navodi na različite načine: Marko Antun, Marko Antonije i Markantun. a u izvorima ga nalazimo samo u latinskom obliku: Marcus Antonius. <...> Marko Antun hrvatski [je] oblik istog imena, a oblik Marko Antonije opći način prevođenja klasično-latinskog imena, dok za oblik Markantun nema nijedne potvrde u originalnim dokumentima, u kojima i onda kada se Dominis skraćeno potpisuje svoja imena piše odvojeno: M. Ant.«⁸

Ako se taj Tudjinin stav generalizira, onda mogu reći da ona sasvim ispravno primjećuje, a zatim i rješava, problem hrvatskih filozofa čija imena u hrvatskom obliku nisu utvrđena.

Smrću Vesne Tudjine hrvatska filozofska zajednica izgubila je dobru poznavateljicu života i djela Marka Antuna de Dominisa koja je svojim predanim istraživanjima znatno obogatila hrvatsku filozofsku baštinu i čiji su tekstovi polazišta za daljnja istraživanja ovog hrvatskog renesansnog mislioca.

Ivana Skuhala Karasman

⁷ Vesna Tudjina, »Predgovor«, u: Vesna Tudjina (ur.), *Marko Antun de Dominis – splitski nadbiskup, teolog i fizičar: zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog 16. do 18. rujna 2002. godine u Splitu* (Split: Književni krug, 2006), p. 5.

⁸ Ibid., p. 6.